

تابان تر از خورشید

گزارشی از
مراسم نکوداشت بیستمین سال انتشار
مجله ریاضی رشد برهان متوسطه

گزارش:
فاطمه خرقانیان

گزارش

اشاره

دفتر انتشارات کمک آموزشی به تازگی اقدام به برگزاری همایش هایی کرده است که به پاس قدردانی از انتشار طولانی مدت و مفید یک مجله یا خدمات ارزنده افرادی صورت می گیرد که تمامی زندگی و تمرکز خویش را معطوف شکوفایی علمی این مرز و بوم کرده اند. بیست سالگی مجله برهان ریاضی و نیز حضور مؤثر، بی دریغ و بی بدیل پرویز شهریاری در بالندگی مجله برهان بهانه ای شد تا این بار قرعه تجلیل از مجلات به نام

برهان ریاضی و پرویز شهریاری رقم خورد.

... پرویز شهریاری دوم آذر ۱۳۰۵ در شهر کرمان متولد شد. به رغم فوت پدر در اوایل دوران نوجوانی، و مرارت های فراوان، موفق شد سال ۱۳۳۲ در رشته ریاضی از دانشکده علوم فارغ التحصیل شود.

او از آن پس به تدریس در دانشکده فنی دانشگاه تهران مشغول شد. سپس به انتشار مجلات متعدد و سردبیری نشریات گوناگون اقدام کرد. همزمان با تألیف و ترجمه صدها کتاب و مقاله، توانست نقش مهمی در پرورش فکری دانش آموزان و دانشجویان

ایفا کند. او با تأسیس دبیرستان های خوارزمی و مرجان سعی کرد محیطی

مناسب برای رشد جوانان کشور فراهم آورد. پرویز شهریاری در سال ۱۳۴۵ موفق

به دریافت نشان درجه یک علمی از وزیر آموزش و پرورش وقت شد و در سال ۱۳۸۴ به

عنوان چهره ماندگار ریاضیات معرفی شد. از آغاز به کار مجله برهان تاکنون، همواره اولین مقاله برهان به قلم استاد شهریاری نگاشته شده است.

مراسم نکوداشت استاد پرویز
شهریاری، عضو هیئت تحریریه برهان
ریاضی و چهره ماندگار ریاضیات و
همچنین بیستمین سال انتشار برهان
ریاضی متوسطه، بیستم خردادماه در سالن
اجتماعات سازمان پژوهش و برنامه ریزی
برگزار شد.

نیم‌نگاهی به گذشته

در ابتدای این نشست، معاون دفتر انتشارات کمک‌آموزشی آقای نادری هدف از برگزاری این گردهمایی را چنین تشریح کرد: «ما این جلسات را به دو منظور تشکیل می‌دهیم، از دیدگاه حرفه‌ای و رسانه‌ای به این اعتقاد داریم که هر رسانه‌ای از جمله رسانه‌های مکتوب، بهتر است بعد از حداقل دو دهه، به راه رفته‌ای که طی شده و به راهی که باید رفت بیندیشند. نکته دوم نگاه اخلاقی و فرهنگی است که دفتر کمک‌آموزشی به دست اندرکاران رسانه‌ها دارد. این نشست تبلور حس قدرشناسی و ارادت قلبی مدیران و جامعه نسبت به دوستانی است که حداقل دو دهه از

عمرشان و بیش از ۱۱۶۰ مقاله را به عنوان گنجینه‌ای افتخارآمیز تقدیم جامعه ریاضی ایران کرده‌اند.»

آقای محمدهاشم رستمی، سخنران دوم این گردهمایی بود که درخصوص ضرورت وجود مجلاتی نظیر برهان متوسطه چنین گفت: «من فعالیت جدی‌ام را از حدود ۳۲ سال پیش در دفتر تألیف و برنامه‌ریزی کتاب‌های درسی شروع کردم. بعد از انقلاب، یک گروه ۳۱ نفری در دفتر شکل گرفت و در آنجا بود که من فهمیدم نیاز دانش‌آموزان ما چیست. کتاب درسی محدود است، زیرا ساعات آموزشی محدود هستند و لذا بسیاری از مفاهیم به‌صورت فشرده گفته می‌شود. در ارتباط با روش‌های آموزشی هم مجبوریم یک یا دو روش را بیان کنیم. بنابراین کتاب، به تنهایی برای دانش‌آموز کافی نیست. وجود مجلاتی لازم است تا دانش‌آموزان را راهنمایی کنند که یکی از این مجلات، رشد برهان متوسطه است.»

در این مراسم که با حضور مدیرکل دفتر انتشارات کمک‌آموزشی، آقای ناصری، معاونت سازمان پژوهش، آقای فاضلی، اعضای هیئت تحریریه مجله برهان متوسطه و تنی چند از سردبیران و کارشناسان مجلات رشد برگزار شد، به پاس هفت دهه پیشگامی و پیشتازی استاد پرویز شهریاری در آموزش ریاضیات، آفرینش سدها کتاب و مقاله و حضور مداوم و مؤثر در مجله برهان ریاضی از ایشان تجلیل به عمل آمد و لوح زرین رشد که تنها به مدیران سابق مجله تقدیم می‌شد، به وی اهدا شد. همچنین به پاس دو دهه تولید و انتشار مجله برهان ریاضی از تمامی کسانی که در تولید این نشریه همکاری و حضور مؤثر داشتند، تقدیر شد.

اگر دستگاه

خردورزی انسان

را به درختی

تشبیه کنیم،

استدلال و

حسابگری در

حکم ریشه آن

است. انسان

از لحظه‌ای که

چشم‌باز می‌کند

از یک سو در

حال محاسبه

و حسابرسی

است و از یک سو

مدام به حسابش

رسیدگی می‌شود

درک واقعیت‌ها، ظهور رفاقت‌ها!

خانم دکتر زهرا گویا از دیگر سخنرانان مراسم نکوداشت بود که با استخراج ویژگی‌های مثبت مجلهٔ برهان متوسطه به تشریح آن برای حاضران پرداخت و تصریح کرد:

آنچه در بررسی هفتاد شماره این مجله، توجهم را جلب کرد این بود که مجله با واقعیت زمانش دوست شده بود. برای مثال، مجله در سال دوم ویژه‌نامهٔ کنکور داشت. مجله پذیرفته بود که بچه‌ها می‌خواهند کنکور دهند، پس باید بدانند چطور کنکور دهند. یا سال سوم روی یکی از جلدها تصویر پاسخ‌نامهٔ کنکور را گذاشتند. چون در سال ۷۰ هنوز ما کتاب‌های رنگارنگ کمک‌آموزشی و کلاس‌های متعدد کنکور نداشتیم. این عمل خیلی واقع‌بینانه بود. یکی دیگر از ویژگی‌های برهان این است که از دلش چند کتاب خوب درآمده است. برهان برای من تا مدت‌ها مثل کتاب ماه یا کتاب هفته بود. یک عده آدم ثابت، خوش ذوق و علاقه‌مند شروع به نوشتن کردند و ۳ ماه به ۳ ماه ادامهٔ موضوع را می‌نوشتند. تقریباً تسلسل مطالب این‌گونه شاکلهٔ اصلی مجله را تا دو سه ماه اخیر شکل داده است.

یکی از مهم‌ترین کتاب‌هایی که از دل برهان درآمده، کتاب آقای شهریار با عنوان «شما هم می‌توانید در درس ریاضی موفق شوید» است.

وی در ادامه سخنانش خاطرنشان کرد: «یک کار جالب دیگر در برهان، ترجمهٔ متون ریاضی به همت آقای امیری و با کمک آقای یاسی‌پور بوده است. جای یک مهارتی خالی بود که مجلات کمک کردند تا مهارت ترجمه به‌وجود آید. نکته مثبت، پشت جلدهای مجله بود. پشت جلدها اغلب به حل مسئله به‌دست یک ریاضی‌دان ایرانی و اسلامی اختصاص داشت. مسئله و حلش را می‌دادند و بعد داخل مجله دربارهٔ زندگی‌نامهٔ آن ریاضی‌دان توضیحاتی داده می‌شد.

و آخرین نکته، ارتباط مجله با مخاطبش بود. گاهی مسئله‌ای برای حل داده بودیم، جواب می‌دادند، گاهی دعوا می‌کردند که چرا جواب نمی‌دهید. من پی‌گیری کردم ببینم از دانش‌آموزان

قدیمی که برای برهان نامه می‌نوشتند کسی هست که از نویسندگان برهان شده باشد که به دو نفر رسیدم، یکی آقای حسین روح‌الامینی و دیگری دکتر جهانی‌پور.

خلقتی سرشته با صفات؛ چه زندگی، چه مرگ!

مدیرکل دفتر انتشارات، آقای ناصری نیز طی سخنانی درخصوص اهمیت خردورزی و پرورش مهارت تعقل در انسان گفت: «اگر دستگاه خردورزی انسان را به درختی تشبیه کنیم، استدلال و حسابگری در حکم ریشهٔ آن است. انسان از لحظه‌ای که چشم‌باز می‌کند از یک سو در حال محاسبه و حسابرسی است و از یک سو مدام به حسابش رسیدگی می‌شود. درک نسبت‌های هندسی، کشف مجهول از معلومات موجود، درک ریتم و موسیقی و خلاصه فهم تمامی روابط پیچیدهٔ طبیعی و انتزاعی با قوهٔ حسابگری صورت می‌گیرد. گویی ذات این عجب‌خلق را با حساب سرشته‌اند و اشرف مخلوقات است که زندگی و مرگش حساب و کتاب دارد...»

وی در ادامه، هدف رشد برهان راهنمایی و متوسطه را ارتقای مهارت خردورزی و اندیشهٔ ریاضی در میان فرزندان این مرز و بوم دانست و افزود: «اجازه می‌خواهم به نمایندگی از همهٔ بزرگواران دست دو مهربان را به گرمی بشارم. اول سر تعظیم فرود آورم در مقابل چهرهٔ ماندگار ریاضیات این مرز و بوم که یکه‌تاز و پیش‌تاز اندیشه‌ورزی برای خردورزان ایران عزیز بود. معلم بزرگی که «آشنایی با ریاضیات» و «آشتی با ریاضیات» را به دانش‌آموزان این سرزمین آموخت و برای معلمان ریاضی کشور، مرجعی محبوب و مطمئن و قابل اتکا است. استاد پرویز شهریار که چراغ روشن این انجمن است و در تحریریهٔ مجلهٔ برهان، از آغاز تاکنون و به لطف یزدان پاک برای همیشه چون خورشیدی است که همواره می‌درخشد و نور و گرمی می‌بخشد. و دیگر، سردبیر سخت‌کوش و نازنین مجلهٔ برهان، حمیدرضا امیری که با سعهٔ صدر کم‌نظیر و ستودنی خود، محفلی از اساتید درد آشنا و معلمان و مؤلفان گران‌قدر را بیش از دو دهه گرد هم آورد تا این چراغ فروزان همواره

روشن بماند و بتابد. اگر جوانی خود را خرج این راه کرد، نور و روشنی و برهان را به دانش‌آموزان این مملکت هدیه داد.»

سپاسی به بلندای همتان!

آخرین سخنران مراسم نکوداشت، سردبیر مجله برهان ریاضی، آقای امیری بود. او که از فراز و فرودهای مجله، دلواپسی‌ها و دلگرمی‌ها سخن می‌گفت، درباره شکل‌گیری برهان چنین گفت: «شاید وقتی برای اولین شماره مجله ریاضی به دنبال یک اسم با معنا و در عین حال مرتبط با ریاضی می‌گشتم به هفتادمین شماره مجله فکر نمی‌کردم. آن زمان فقط یک مجله ریاضی آن هم به دست پرتوان استاد شهریار چاپ می‌شد؛ مجله ریاضی با نام «آشنایی با ریاضیات». اما چیزی نگذشت که مجله ریاضی برهان در این کشور پنهان برای دانش‌آموزان منحصربه‌فرد شد. رشد و تعالی مجله از بدو تولد تاکنون مدیون زحمات، ایثارگری‌ها و عشق و علاقه‌مندی زایدالوصف همه دست‌اندرکاران و به‌خصوص اعضای هیئت تحریریه بوده و هست. صحبت از یک سال و دو سال نیست. صحبت از بیست سال عمر مفید هر یک از شما بزرگواران است که در کنار هم بودیم و گفتیم و شنیدیم و هر یک سهمی در گسترش علم ریاضی در میان دانش‌آموزان داشتیم. آیا شیرین‌تر از این چیزی هست؟!»

وی در ادامه افزود:

«استاد شهریار عزیز دست شما را می‌بوسم و همیشه توصیه‌های کوتاه اما مفید شما را آویزه گوشم کرده و خواهم کرد. ساعت‌هایی که در منزل شما و در جمع هیئت تحریریه در کنار شما فیض می‌بردم و روزهایی که با شما در مدرسه فیروز بهرام کلاس مشترک داشتیم، هیچ‌گاه از یاد نخواهم برد.»

سردبیر مجله برهان در ادامه سخنانش از تک‌تک اعضای هیئت تحریریه، همچون استاد رستمی، استاد یاسی‌پور، استاد قندهاری، استاد شرف‌الدین، آقای هاشمی، آقای شرقی و آقای صدر سپاس و قدردانی کرده و زحمات چندین ساله آنان را پاس داشت.

معلم نمی‌تواند دروغ بگوید

آقای امیری که مهم‌ترین انگیزه گردهمایی را نکوداشت دکتر شهریار عنوان کرد، به بیان خاطراتی از فعالیت‌های گذشته این استاد بی‌بدیل ریاضیات پرداخت و گفت: «تقریباً همه اعضای خانواده ایشان خارج از کشور زندگی می‌کنند و بنابراین ایشان هر از گاهی یکی دو ماه به خارج سفر می‌کردند. یک بار نقل کردند که از دانشگاه آن شهر به ایشان پیشنهاد کرده بودند، موضوع «تاریخ ریاضیات» را تدریس کنند، با دستمزدی بالا و مترجمی که داخل کلاس هنگام تدریس مطالب را ترجمه کند. من از ایشان پرسیدم که چرا قبول نکردید؟ حقوق خوب، کنار خانواده و جایگاه مناسب؟ ایشان فرمودند: اگر قبول کرده بودم الآن در این جمع (اعضای هیئت تحریریه) نبودم و استفاده نمی‌کردم.

ایشان به جمعی که با آن همکاری می‌کنند، به آب و خاک کشورشان چنین علاقه‌ای دارند.»

وی با نقل خاطره دیگری از استاد شهریار یادآور شد:

«یک بار از استاد پرسیدم که چه ویژگی‌هایی در شغل معلمی می‌بینید که این قدر شیفته این شغل هستید؟ ایشان پاسخ دادند: معلمی یک پرورنده زنده است، در جامعه حرکت می‌کند و می‌تواند نتیجه کار خود را ببیند. دیگر اینکه معلم در دو نسل زندگی می‌کند، یکی نسل خودش و دیگری نسل بچه‌هایی که با آن‌ها کار می‌کند. یک نکته خیلی مهم دیگر که اشاره کردند این بود که پرسیدند، شما در روز چند ساعت تدریس می‌کنی؟ گفتم، ۸ ساعت. گفتند: در حقیقت ۸ ساعت دروغ نمی‌گویی. چه شغلی را سراغ داری که ۸ ساعت کار کنی، اما توان دروغ گفتن نداشته باشی!!»

در خاتمه این نشست استاد شهریار طی سخنان کوتاهی اظهار داشت:

«مجله برهان را خیلی دوست دارم، زیرا بیست سال با مجله همکاری کردم و همین برایم گران‌قدر است. به خودم و دیگران توصیه می‌کنم که وقتی معلم ریاضی هستند بدانند که معلم ریاضی یعنی چه و برای چه کاری معلم شده‌اند.»

معلمی یک

پرورنده زنده

است، در جامعه

حرکت می‌کند و

می‌تواند نتیجه

کار خود را ببیند.

دیگر اینکه

معلم در دو نسل

زندگی می‌کند،

یکی نسل

خودش و دیگری

نسل بچه‌هایی

که با آن‌ها کار

می‌کند